

Ettől az arctól azonban még rossz költő is lehetne. Igazi szépsége a költészete.

Németh László.

Szántó György: Mata Hari. (Regény, Athenaeum kiadás.) A könyv egyik zárójelenetében a kémkedés miatt kivégzett Mata Hari, a hírhedt jávai táncosnő holttestét repülőgépre teszik. Így akarta a halálraítélt. A repülőgépet, kormányát a végtelenre beigazítva, el is indítják halott utasával. A gép felrepül, útjában hullára éhes keselyűk támadják meg, de a légszavart széttépi őket s a gép száll, száll diadalmasan a misztikus kelet felé. Ebből a jelenetből levezethető a regény alapjellege, sőt még talán Szántó György írói természete is. Géptechika és miszticizmus, ily képletszerűen elválasztott ellentétek regénye alapjai. Nyárspolgári csend és mondán zsivajgás, lövészárk-szenny és párisi szalon, kikötői lebuiban garázdálkodó részeg matrózok és síma szavakkal vívó vezérkari tiszték, cinizmus és ellágyulás, filmszerű szerkezet és az élet egészére célzó gondolat, kolportázs-stílus és világbölcselet — ezek azok az elemek, melyeknek állandó egymásrabuktatása adja össze a regényt. Ami valaha a multban vagy a jelenben a művészi hatás elérésében jó és drága lehetett, itt mind megtalálható. Maga e módszer ellen alig lehetne kifogást emelni, de az már nagyon kiábrándító, hogy a regény elolvasása után is csak ez a mindenható módszer marad meg egyedüli olvasmányélménynek. Szántó György nagyszerűen érti annak a módiát, hogy hogyan lehet a közpolgárt meghatni és elképeszteni. Két kezében tartja a már sokszor bevált irodalmi eszközöket, szinte fehér izzásig hevíti s egy hirtelen mozdulattal egymás mellé illeszti őket. Az eredmény: sisterség, hatalmas gőzfelhő s az erőszakos mozdulatot megörökítő formátlanság. Kitünően sikerült irodalmi

hamispénz a «Mata Hari», csillogása és vésete a nagy regény pénzverdéjére vall, de a csengése lépten-nyomon hamis. Sokakat fog találni, akik elfogadják valódi gyanánt. *K. D.*

Heltai Jenő: Életke. Regény. (Athenaeum, Budapest. É. n.) Életkének angyali arca és két púpja van. Ez a púp rögtön a regény első mondatában úgy mered elénk, mint kietlen hegycsúcs, amely fárasztó útra vár bennünket a lélek keserű tájain. De ahogy egyre tovább jutunk a könyvben, hamarosan rájövünk, hogy a zord púp tragikus orma oldalt marad tőlünk, elkerüli az író s ha néha felé irányítja is figyelmünket, olyankor báránnyelű hők lebegik körül. Mintha az egész regény azért a bravúrért keletkezett volna, hogyan lehet egy vállalt problémát megoldás helyett: eltüntetni. Mikor a könyv vége felé azt olvassuk a regény egyik hősről: «mit tud Hovranec Fidé! egy tizenhétéves púpos fiatal lány lelkének ijesztő rejtelméről?» — szégyenkezve kell megállapítanunk, hogy ezek a rejtelmek a mi figyelmünket is elkerülték, bármily valószínűnek látszik is, hogy egy ilyen angyalarcú, okos, önérzetes, kétpúpú lány lelkében, mint amilyen Életke, ott rejtőzhetnek a meghasonlás, önmegvetés, világgűlölet vagy a máris lemondásba tört önbizalomhiány rémei.

Mindebből édes-keveset mutat a regény. Nem hallgat ugyan el bizonyos gyermekkori megpróbáltatásokat, de ezek mindig simán intéződnék el. Amint iskolába kerül a kislány, éptestű kegyetlen társai tevének kezdik csúfolni. Ez után soká sóvárog az állatkertbe. Látni akarja a tevét. De mikor végre sikerül szemügyre vennie sorsa osztályosát: megkönnyebbülten kacajra fakad. Nem a rútat látja benne, hanem a komikust.

Arról ábrándozik, hogy púpjából — angyalarca mellé — angyalszárnyak